

Lausuntopyyntö VN/16546/2022 Itäisen Suomen elinvoimaa vahvistavien toimenpiteiden selvittäminen
Sulkavan kunnan esitykset valtiosihteerioryhmälle

1. Mitkä ovat merkittävimmät muutokset toimintaympäristössäsi sodan alkamisen jälkeen?

Talouden ennakoitavuus on hankaloitunut kustannusten nousun myötä ja mahdollisuus toteuttaa suunniteltuja hankkeita on heikentynyt. Urakkatarjouksia saadaan vähemmän ja ne ovat voimassa entistä lyhyemmän aikaa. Lisäksi komponenttipula hidastaa hankkeiden toteuttamista.

Sotaa pakenevia ukrainalaisia on majoitettu niin yksityismajoitukseen kuin kunnan omistamiin tiloihin. Lapsia on varhaiskasvatuksessa ja perusopetuksessa. Työvoimapula etenkin alkutuotannossa on pahentunut sodan alkamisen myötä, sillä kausityöntekijöitä ei ole saatu normaaliin tapaan.

Maatalouden rooli huoltovarmuuden ylläpitäjänä on kasvanut. Samanaikaisesti maataloudessa on kärsitty tuotantopanosten valtavasta hinnannoususta.

Yrityksille sodan vaikutukset näkyvät monin tavoin. Hinnat ovat nousseet, aineiden ja tarvikkeiden saatavuus on heikentynyt, osajapula on pahentunut ja tilauskanta muuttunut aiempaa epävarmemmaksi tilausten perumisen vuoksi.

Venäjä-yhteistyön loppuminen kaikilla aloilla vaikuttaa merkittävästi Itä-Suomeen ja Parikkalan rajanylityspaikan avaaminen jää toteutumatta.

Etelä-Savossa työssäkäyntialueena on koko maakunta ja työmatkat ovat pitkät, joten liikkumisen kallistuminen heikentää työvoiman saatavuutta ja hankaloittaa työntekijöiden alueellista liikkuvuutta. Puutteellisen julkisen liikenteen ja pitkien matkojen takia polttoaineen hinnan nousu heikentää yritysten kilpailukykyä. Hintojen nousu uhkaa heikentää julkisen liikenteen vuorotarjontaa entisestään (raideliikenne, lentoliikenne, linja-autoliikenne).

Puunkorjuun lisääntyminen on lisäksi heikentänyt tiestön kuntoa entisestään. Lisäksi on huoli, riittääkö rahoitusta alemman tieverkon kunnossapitoon.

Sota aiheuttaa vajeen venäläisessä ja ukrainalaisessa kausityövoimassa, mikä näkyy etenkin maataloudessa ja kuljetusalalla.

Matkailualalle sodalla on myös ollut vaikutuksia ja matkoja Suomeen on peruttu. Mitä kauempaa Suomea katsotaan, sitä enemmän Venäjän raja näyttäytyy nykyisin uhkana. Venäjän matkailu on ollut alueella todella tärkeää, eikä sitä valitettavasti korvaa mikään.

2. Mistä löytyvät itäisen Suomen uudet elinvoiman lähteet?

Alueen pitäminen elinvoimaisena ja elävänä on tärkeää. Itäisen Suomen aseman tunnustaminen olennaisena osana maamme turvallisuus- ja puolustuspolitiikkaa.

Saavutettavuuden parantaminen liikennejärjestelmien kokonaisvaltaisella kehittämisellä. Kehittyvät liikenneyhteydet luovat positiivista vaikutusta ja mahdollistavat myös yritystoiminnan kehittämisen.

3. Esittele kolme vaikuttavinta ratkaisua perusteluineen itäisen Suomen elinvoiman lisäämiseksi?

Saavutettavuuden parantaminen: Liikenneväylät ja tietoliikenneyhteydet kuntoon. Alemman tieverkon peruskorjaus ja kunnossapito, jotta liikennöinti sujuu. Huoltovarmuuden ja työnteon edellytysten kannalta verkosto on oltava kunnossa.

Nopeiden tietoliikenneyhteyksien rakentumista harvaanasutuille alueille tulee tukea riittäväällä rahoituksella. Tietoliikenneyhteyksien toimivuus on maaseutuelinkeinojen ja tietotyön tekemisen kannalta keskeisessä roolissa nyt ja tulevaisuudessa. Kotona asumista tukevat palvelut rakentuvat tietoliikenneverkon päälle ja yhteyksien tulee olla toimintavarmat. Kuntien omarahoitusosuutta laajakaistahankkeissa tulee pienentää nykyisestä, koska kyseessä on kansallisen tason strateginen asia.

Vireä elinkeinoelämä, elinvoimainen kunta ja riittävä työvoima: Kohdennetut toimet yritysten toimintaedellytysten parantamiseksi ja yritysten kehittämis- ja investointitukien nykyistä joustavampi käyttö sekä korkeampi tukitaso. Oppisopimuskoulutuksen kehittäminen erityisesti työnantajille kannustavammaksi.

Kausiasutuksen huomioiminen siten, että nykyisen 31.12. määräytyvän kotipaikan sijaan kuntalainen voisi itse määrittellä kotipaikkansa ja sen mukaisesti määräytyisivät mm. valtionosuuksien ja verotulojen kohdentuminen kausittain. Erityisesti vapaa-ajanasukkaat voisivat aidosti hyödyntää paikkakuntaa, jolla viettävät aikaansa ja käyttävät myös palveluita.

Geopoliittinen tilanne tekee Itä-Suomesta vaarallisen eikä tänne uskalleta tulla. Matkailun säilyminen tarvitsee vahvaa tukea lähivuosille.

Riittävä rahoitus kuntien ja hyvinvointialueiden lakisääteisille palveluille: Itä- ja Pohjois-Suomessa väestö vähenee ja vanhenee. Se aiheuttaa vaikeuksia lakisääteisten palveluiden järjestämiselle. Kustannuspaineet aiheuttavat paineita korottaa jo ennestään korkeita veroprosentteja. Se vaikeuttaa kansalaisten selviämistä arjesta ennestään muutoinkin elinkustannusten noustessa. Joukkoliikenne ei palvele, joten erityisesti polttoainekustannusten nousu vaikeuttaa mm. asiointia ja työssäkäyntiä.

Valtionosuusjärjestelmässä on hyvinvointialueiden aloittamisesta huolimatta huomioitava myös vanhusväestö, sillä alhaisen syntyvyyden ja korkean kuolleisuuden Itä- ja Pohjois-Suomessa peruskunnille tuleva valtionosuus tasausjärjestelmästä huolimatta ei riitä turvaamaan asukkaille lakisääteisiä palveluita.